

Nr 654

Av herr **Lundqvist m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 193, med förslag till förordning om premiering av frivilligt sparande under åren 1955 och 1956.

Med anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 193 till riksdagen med förslag till förordning om premiering av frivilligt sparande under åren 1955 och 1956 får undertecknade härmed avgiva följande motion.

I § 1 i förslaget till förordning om premiering av frivilligt sparande under åren 1955 och 1956 säges, att å sparbelopp, som under nämnda år insättes å för ändamålet upplagt premiesparkonto hos bank, äger spararen av staten erhålla sparpremie. Vidare säges, att med bank avses i förordningen sparbank, affärsbank, postsparbank samt centralkassa för jordbrukskredit. De sparkassor, som finnes hos Kooperativa förbundet och anslutna konsumtionsföreningar samt hos Hyresgästernas sparkasse- och byggnadsföreningarnas riksförbund samt dess lokalförening i Stockholm, har alltså icke jämställts med bank i nämnda hänseende.

I motiven till propositionen har (å sid. 30) diskuterats att inbegripa även KF:s och HSB:s sparkassor för uppläggande av premiesparkonton. Man har emellertid i propositionen kommit till det resultatet, att nämnda sparkassor icke lämpligen bör få upplägga premiesparkonton, dels av den anledningen, att de icke bedriver inlåning från allmänheten utan från organisationernas medlemmar, och dels därför att de icke är anknutna till det offentliga på samma sätt som bankerna, vilka är underkastade särskild inspektion.

Den i propositionen förebragta motiveringen synes oss icke vara bindande. Visserligen förekommer icke inlåning från allmänheten utan enbart från organisationernas medlemmar. Med hänsyn till syftet med den föreslagna sparaktionen saknar detta emellertid varje som helst praktisk betydelse. Det bör nämligen uppmärksammas, att betydligt mer än en miljon hushåll är anslutna till de kooperativa föreningarna. På KF:s sparkassa utgjorde insättarbehållningen den 31 december 1954 229,7 milj. kr. Sparkassan har 956 avdelningar över hela landet. Härtill kommer att 28 konsumtionsföreningar driver egen sparkasseinlåning med ett insatt belopp av 43,6 milj. kr. per den 31 december 1954. För HSB:s sparkassor utgjorde insättarbehållningen den 31 december 1954 i runt tal 33 milj. kr. Antalet sparkasseavdelningar uppgick till 70 fördelade över hela landet. Det är sålunda här fråga om sparinstitutioner, som når mycket betydande grupper av svenska folket.

För att i nuvarande ekonomiska läge erhålla vidaste möjliga stöd för de i propositionen förordade sparfrämjande åtgärderna torde det vara av utomordentlig betydelse att vinna i första hand de frivilligt uppbyggda ekonomiska folkrörelsernas intresserade medverkan. Konsumentkooperationen och bostadskooperationen har genom sin struktur och genom de syften organisationerna tillgodoser ett direkt intresse av att ur både familje- och samhällsekonomiska synpunkter uppmuntra det frivilliga sparandet. Kooperationen har icke minst under och efter kriget i olika former stimulerat medlemmarnas sparande. Från kooperationens sida har vid olika tillfällen en direkt och betydelsefull medverkan lämnats även i olika på statligt initiativ tillkomna allmänna sparkampanjer.

Med hänsyn till dessa väl kända förhållanden vore det ytterst beklagligt, därest kooperationen icke skulle komma att anlitas vid genomförandet av den nya sparformen. En dylik begränsning komme nämligen att effektivt förhindra dessa stora folkrörelser positiva medverkan i den sparkampanj, som nu förberedes. Konsekvensen av det nu föreliggande förslaget bleve nämligen, att det nysparande, som under 1955 och 1956 normalt skulle ha tillförts dessa sparinstitutioner, i allt väsentligt i stället komme att överföras till affärsbankerna och andra penninginrättningar, som medgivits rätten till premiesparkonto. Icke nog härmed. Även om viss kontroll enligt propositionen förutsatts skola äga rum i syfte att förhindra överföring av äldre sparmedel till de nya premierade sparkontona, kan i praktiken säkerhet häremot av naturliga skäl icke vinnas. Därest förslaget genomfördes i oförändrat skick skulle följden härav bli, att överföringar av äldre sparmedel från kooperationens sparkassar och från andra inom rörelsen tillämpade former för kapitalsamling kunde befaras i viss utsträckning komma att äga rum till de penninginrättningar, som medgivits rätt att upplägga premiesparkonto. Att försätta kooperationens medlemmar i det tvångsläget att behöva förlägga i första hand sitt nysparande till andra penninginrättningar framstår enligt vår mening som fullständigt oacceptabelt. Det är nämligen att märka, att för den som placerar sina pengar i kooperationens egna sparinrättningar finns ett dubbelt motiv: dels det familje- eller privatekonomiska att sörja för framtida behov, dels det för- eningsekonomiska, nämligen att man önskar se de egna besparingarna utnyttjas för det välståndsfremjande uppbyggnadsarbete, som ombesörjs av den kooperativa folkrörelsen.

För att ytterligare belysa de förvisso egendomliga konsekvenser, som ett uteslutande av kooperationens sparkassar skulle medföra för de kooperativt organiserade, kan följande framhållas. Inom kooperationen bedrivs av anställda och andra medlemmar ett sparklubbssparande respektive lönsparande, som är direkt anknutet till de kooperativa sparkassorna. Det

förutsättes i propositionen, att även dylikt sparklubbssparande och lönsparande skulle kunna premieras genom överföring till premiesparkonto. För det lönsparande respektive sparklubbssparande, som nu organiserats i de kooperativa sparkassornas regi, skulle möjligheten att komma i åtnjutande av sparpremieringen helt enkelt betingas av att medlemmar och kooperativt anställda tvangs att överflytta detta sparande till banker och andra penninginrättningar.

Redan vad nu anförts torde ådagalägga att Kooperationens sparkassor bör inkluderas i uppräknningen i § 1 av de penninginrättningar, som medges rätt att upplägga premiesparkonto.

I propositionen framhålles som ett andra argument, att Kooperationens sparkassor "även om missbruk från deras sida icke skulle kunna befaras, icke är anknutna till det offentliga på samma sätt som bankerna, vilka är underkastade särskild inspektion". Vi önskar i anledning av denna formulering framhålla följande. Kooperationens sparkassor är, liksom all övrig av denna rörelse bedriven verksamhet, underkastade en i detalj gående kontroll av fackrevisorer jämte av medlemmarna själva utsedda revisorer. Det har icke med fog kunnat göras gällande att denna i demokratisk ordning utövade kontroll varit mindre effektiv och betryggande än vad som skulle bli fallet, därest de kooperativa sparkassornas inlåningsverksamhet skulle vara underkastad bank- och fondinspektionens översyn. Under sådana förhållanden kan risk för missbruk icke antagas föreligga, något som även synes ha varit avsikten att uttala i propositionen.

Med stöd av vad ovan anförts får undertecknade hemställa,

att § 1 andra stycket i förslaget måtte erhålla följande lydelse:

"Med bank avses i denna förordning sparbank, affärsbank, postsparbanken, centralkassa för jordbrukskredit, Kooperativa förbundet och Hyresgästernas sparkesse- och byggnadsföreningars riksförbund jämte till dessa riksorganisationer anslutna föreningar, som har egna sparkassor."

Stockholm i maj 1955

Artur E. Lundqvist

Karl Jönsson

Helge Lindström

Olof Nilsson

Einar Johansson

Etty Eriksson

Göteborg

Ängelholm

Aug. Spångberg

Lena Ingenüs

Disa Västberg

Thure Andersson

Axel Landgren

Patrik Svensson

i Ronneby